

บทที่ 4

บทวิเคราะห์การเรียกค่าเสียหาย เฉพาะความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน

ละเมิดเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ เป็นการกระทำที่ล่วงละเมิดหน้าที่จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นอันเป็นความรับผิดชอบทางแพ่ง โดยหนี้อันเป็นความรับผิดชอบในทางแพ่งนี้เกิดโดย “นิติกรรม” และ “นิติเหตุ” หนี้ในทางนิติกรรมเกิดจากการกระทำอันชอบด้วยกฎหมาย ด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ ส่วนหนี้ในทางนิติเหตุเป็นหนี้ที่ผู้กระทำมิได้สมัครใจก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แต่เกิดขึ้นโดยกฎหมายบังคับ คือ ละเมิด

เมื่อมีการกระทำละเมิดต้องมีความเสียหาย ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่า คู่กรณีทั้งฝ่ายผู้กระทำละเมิดและฝ่ายผู้เสียหายต้องการค่าตอบแทนมากที่สุด คือ ควรมีการชดเชยค่าเสียหายกันมากน้อยเพียงใด ถึงจะเหมาะสมและเป็นธรรมแก่คู่กรณี จริงอยู่ทางฝ่ายผู้ละเมิดในฐานะที่เป็นผู้ชดเชยพึงหลีกเลี่ยงเพื่อชดเชยค่าเสียหายให้น้อยที่สุด ส่วนทางฝ่ายผู้เสียหายมักจะเรียกร้องค่าเสียหายจนเป็นที่พอใจของตน แต่ถ้าคู่กรณีเข้าใจถึงมาตรการในการกำหนดค่าเสียหายแล้ว ค่างฝ่ายก็จะได้อาศัยเป็นข้อมูลในการดำเนินคดี

แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายในคดีละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย มีหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าเสียหายเหมือน หรือต่างกับระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ อย่างไร ผู้เขียนจะกล่าวถึงหลักทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหาย ดังนี้

4.1 วิเคราะห์เรื่องการเรียกค่าเสียหาย

เมื่อต่างประเทศกฎหมายต่างก็มีแนวความคิดในการกำหนดค่าเสียหายทางละเมิดแตกต่างกัน จึงมักเกิดความลักลั่นกันทางปฏิบัติของศาลประเทศต่าง ๆ ทั้งในแง่ดุลพินิจของศาล และในแง่ลักษณะความเสียหาย ดังนั้น การทำความเข้าใจในเรื่องค่าเสียหายในทางละเมิดจึงควรแยกประเภทออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก แยกตามความมุ่งหมายของการกำหนดค่าเสียหาย กลุ่มที่สอง แยกตามทางปฏิบัติของศาลในการกำหนดค่าเสียหาย และกลุ่มที่สาม แยกประเภทตามลักษณะทั่ว ๆ ไปของความเสียหายคดีละเมิด ตลอดจนวิธีการเรียกร้องพิสูจน์ความเสียหาย

4.1.1 ค่าเสียหายตามความมุ่งหมาย¹

ค่าเสียหายทางละเมิดอาจแบ่งออกตามความมุ่งหมายในการกำหนดได้เป็น 2 ประเภท คือ ค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damages) กับค่าเสียหายแบบเป็นโทษ (Punitive Damages)

4.1.1.1 ค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damages) เป็นค่าเสียหาย ในลักษณะ “ค่าสินไหมทดแทน” ที่ผู้ละเมิดจะต้องจ่ายชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายได้กลับ คืนสู่ฐานะเดิมก่อนถูกกระทำละเมิดให้ได้ใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ไม่ว่าจะเป็นกรณี ความเสียหายที่ปรากฏในรูปของตัวเงินค่าใช้จ่าย รายได้ที่ขาดไป หรือความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน การกำหนดค่าเสียหายแบบนี้เป็นหลักเกณฑ์ของซีวิลลอว์ ส่วนทางคอมมอนลอว์ถือหลักการผสม ก็จะกำหนดค่าเสียหายแบบเป็นโทษเพื่อลงโทษตอบแทนแก่ผู้ละเมิดด้วย

ค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทนมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- (1) เป็นการชดใช้ทดแทนความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจริง ๆ
- (2) ปกติฝ่ายผู้เสียหายต้องพิสูจน์ความเสียหายที่ตนได้รับให้ปรากฏต่อศาล

4.1.1.2 ค่าเสียหายแบบเป็นโทษ (Punitive Damages หรือที่บางครั้งเรียกว่า Exemplary Damages และ Vindictive Damages) เป็นค่าเสียหายที่กำหนดให้ผู้ละเมิดต้องใช้แก่ผู้เสียหาย เพื่อตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติกรรมของการกระทำละเมิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษ ผู้ละเมิดซึ่งมีพฤติกรรมตั้งใจไม่เอาผิดกฎหมายและสิทธิของบุคคลอื่น การกำหนดค่าเสียหาย แบบนี้เป็นหลักการของคอมมอนลอว์โดยเฉพาะ ดังนั้นค่าเสียหายทางละเมิดของคอมมอนลอว์ จึงกำหนดโดยวัตถุประสงค์ควบคู่กันทั้งให้เป็นค่าสินไหมทดแทนและเพื่อลงโทษผู้ละเมิดด้วย

ลักษณะสำคัญของค่าเสียหายแบบเป็นโทษ มีดังนี้

- (1) เป็นค่าเสียหายที่กำหนดลงโทษตอบแทนผู้กระทำละเมิดเพื่อปรามมิให้ทำมิชอบ เช่นนั้นอีก และขณะเดียวกันยังเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้อื่นมิให้กระทำความผิดด้วย
- (2) ฝ่ายโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์จำนวนค่าเสียหายส่วนนี้ เพราะศาลจะพิจารณากำหนด ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะความร้ายแรงแห่งละเมิด สภาพและปริมาณความเสียหาย ที่โจทก์ได้รับ ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจของจำเลย

¹ ทัมกีร์ แก้วเจริญ. (2526, กุมภาพันธ์). “ค่าเสียหายในคดีละเมิด.” วารสารกฎหมาย, 7. หน้า 28.

(3) เป็นค่าเสียหายที่เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากค่าเสียหายที่ชดใช้ทดแทนความเสียหายจริง ๆ (ถ้ามี) แต่ในบางคดีอาจไม่ปรากฏความเสียหายจริงที่จะทดแทน ศาลก็จะกำหนดแต่ค่าเสียหายแบบเป็นโทษนี้ให้อย่างเดียว

(4) ศาลจะกำหนดให้เฉพาะกรณีละเมิดที่มีพฤติการณ์รุนแรง มีลักษณะการกระทำเช่นเดียวกับในคดีอาญา เช่น การใช้กำลังทำร้าย ข่มขู่หลอกลวง นอฉล ซึ่งผู้ละเมิดมุ่งหมายให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อจิตใจของผู้เสียหาย หรือมุ่งหมายให้ผู้เสียหายอับอายหรือถูกเหยียดหยาม

4.1.2 แนวปฏิบัติในการกำหนดค่าเสียหาย²

ในทางปฏิบัติ ศาลต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการนำเสนอของคู่ความมาเป็นเครื่องกำหนดค่าเสียหาย บางคดีปรากฏความเสียหายที่โจทก์ได้รับจริง ๆ แต่บางคดีก็ไม่ปรากฏเมื่อพิจารณาโดยนัยนี้ ค่าเสียหายที่ศาลกำหนดจึงอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่าเสียหายตามความเสียหาย (Substantial Damages) ประเภทหนึ่ง กับค่าเสียหายแบบเป็นพิธี (Nominal Damages) และ (Contemptuous Damages) อีกประเภทหนึ่ง

4.1.2.1 ค่าเสียหายตามความเสียหาย (Substantial Damages) เป็นค่าเสียหายที่ศาลประเมินให้มีจำนวนเท่าเทียมกับความเสียหาย ในเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีความเสียหายที่โจทก์ได้รับจริง ๆ เช่นนั้น

4.1.2.3 ค่าเสียหายแบบเป็นพิธี ประกอบด้วยค่าเสียหายแบบปลอมขวัญอย่างหนึ่งกับค่าเสียหายแบบสมน้ำหน้าโจทก์อีกอย่างหนึ่ง

(1) ค่าเสียหายแบบปลอมขวัญ (Nominal Damages) เป็นค่าเสียหายจำนวนเล็ก ๆ น้อย ๆ มิได้มุ่งหมายให้เป็นการลงโทษจำเลยหรือจะให้ชดใช้กันอย่างจริงจัง ศาลกำหนดให้พอเป็นพิธี ในกรณีไม่ปรากฏความเสียหายต่อโจทก์ แต่ก็ยังให้มีการชดใช้กัน เนื่องจากศาลเห็นว่าการกระทำของจำเลยในกรณีนั้นเป็นการบกรังต่อหน้าที่ เป็นการรบกวนสิทธิของโจทก์ หรือเป็นกรณีที่โจทก์น่าจะได้รับความเสียหายจริง ๆ แต่บังเอิญไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาสืบให้ปรากฏปริมาณความเสียหายได้

ค่าเสียหายแบบปลอมขวัญนี้ ถ้าพิจารณาตามหลักการของจิตลลอร์คงไม่อาจกำหนดให้ได้ เพราะกรณีไม่ปรากฏความเสียหายจริงที่เกิดขึ้นแก่โจทก์ สำหรับศาลไทยเคยกำหนดค่าเสียหายในรูปของเบี้ยทำขวัญ ซึ่งคล้ายคลึงกับค่าเสียหายแบบปลอมขวัญของคอมมอนลอว์

² แหล่งเดิม. หน้า 31.

(2) ค่าเสียหายแบบสมน้ำหน้าโจทก์ (Contemptuous Damages) เป็นค่าเสียหายจำนวน เล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งศาลกำหนดให้เป็นพิพจน์เหมือนกัน ในกรณีที่ปรากฏความเสียหายตามหลักฐาน ของโจทก์ แต่เนื่องจากศาลไม่เห็นด้วยกับค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้อง หรือไม่เห็นด้วยกับ พฤติการณ์ของโจทก์ที่กระทำต่อฝ่ายจำเลย จึงกำหนดค่าเสียหายให้เพียงนิด ๆ หน่อย ๆ ในลักษณะ ที่เห็นว่าสมแล้วที่โจทก์ต้องรับความเสียหายคดีนั้น ค่าเสียหายแบบนี้ต่างจากค่าเสียหายแบบปลอม ขวัญ ซึ่งเป็นกรณีที่ไมปรากฏความเสียหายตามทางการนำสืบของโจทก์แต่อย่างใด

มีข้อสังเกตว่า การกำหนดค่าเสียหายแบบนี้ แม้จะเป็นการกำหนดค่าเสียหายให้ต่ำกว่า ความเสียหายจริง แต่ก็เป็นการลดภาระแก่การลดปริมาณความเสียหาย (Limitation of damages) ตามพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายโจทก์เองบกพร่องหรือประมาทร่วมในการก่อความเสียหายคดีนั้นด้วย กล่าวคือ กรณีค่าเสียหายแบบสมน้ำหน้าโจทก์เป็นดุลพินิจของศาลคอมมอนลอว์ ซึ่งมิได้เคร่งครัด ในหลักการทดแทนความเสียหาย และพยายามหลีกเลี่ยงการกำหนดค่าเสียหายตามความเสียหาย โดยอ้างพฤติการณ์นอกประเด็นแห่งคดีของฝ่ายโจทก์ที่ไม่เหมาะสม ถ้าพิจารณาทางชีวิลลอว์ การกำหนดค่าเสียหายต้องเป็นไปตามความเสียหาย ซึ่งอาศัยพฤติการณ์แห่งละเมิดนั้นเอง มาพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ จึงเข้าใจว่าค่าเสียหายประเภทนี้คงไม่มี ส่วนกรณีลดปริมาณ ความเสียหายนั้น อาจเกิดได้ทั้งสองระบบ เพราะหลังจากปรากฏความเสียหายในคดีตามทางการ นำสืบของโจทก์แล้ว หากปรากฏพฤติการณ์ของโจทก์เองก็บกพร่องหรือประมาทร่วมด้วย ศาลคงจะกำหนดค่าเสียหายให้ตามปริมาณความเสียหายที่โจทก์ได้รับจริง ๆ ไม่ได้ แต่จะต้อง นำพฤติการณ์ดังกล่าวนี้มาพิจารณาประมาณการว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ฝ่ายโจทก์ หรือฝ่ายจำเลยเป็นผู้ก่อยิ่งหย่อนกว่ากันเพียงใด

4.2 วิเคราะห์ค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดของ ประเทศไทย มีจุดมุ่งหมายในการชดใช้ค่าเสียหายอันเป็นหลักการพื้นฐาน คือ ให้ผู้เสียหายกลับคืน สู่ฐานะเดิมเหมือนไม่มีการทำละเมิด ซึ่งความเสียหายที่จำต้องชดใช้ค่าเสียหายนั้น ต้องเป็นผลจาก การกระทำความเสียหายโดยตรง และเกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหายบางอย่างยังแสดงให้เห็นชัดด้วย ว่าเป็นค่าเสียหายในอนาคตอีกด้วย ดังนั้น การแยกประเภทค่าเสียหายตามลักษณะ ความเสียหายจะ เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดค่าเสียหาย

การแยกประเภทค่าเสียหายต้องอาศัย “ความเสียหาย” (damage) เป็นเกณฑ์พิจารณา ความเสียหายในคดีละเมิดนั้น อาจแยกออกได้ 2 ส่วน คือ ความเสียหายเชิงวัตถุ (material damage) ส่วนหนึ่ง กับความเสียหายทางศีลธรรม (moral damage) หรือที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรียกว่า “ความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน” ตามมาตรา 446 อีกส่วนหนึ่ง อย่างแรกมีลักษณะทางกายภาพ เช่น ในคดีละเมิดต่อร่างกาย ส่วนอย่างหลังจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรือจิตใจของผู้เสียหาย เช่น ความเศร้าโศกเสียใจ ความเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมาน ใบหน้าเสียโฉม รวมถึงกรณีต้องเสียชื่อเสียงในทางสมาคมเมื่อถูกละเมิดหมิ่นประมาท ความเสียหายที่แตกต่างกันสองส่วนนี้มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าเสียหาย ทำให้เกิดการแยกประเภทค่าเสียหายออกตามลักษณะของความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ค่าเสียหายที่แท้จริง (Actual Damages หรือที่ทางคอมมอนลอว์นิยมเรียกว่า Special Damages) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเสียหายเชิงวัตถุ ประเภทหนึ่ง กับค่าเสียหายทางสันนิษฐานทั่วไป (General Damages) ซึ่งเกี่ยวกับความเสียหายทางศีลธรรม อีกประเภทหนึ่งตามกฎหมายไทย คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดไม่ได้บัญญัติเรียกชื่อค่าเสียหายสองประเภทนี้ไว้ ดังนั้น ในการทำความเข้าใจจึงควรเรียกทับศัพท์ของคอมมอนลอว์เป็นภาษาอังกฤษ

1. SPECIAL DAMAGES (Sd.) ได้แก่ ค่าเสียหายตามความเสียหายจริงซึ่งปรากฏออกมาในรูปค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายต้องควักกระเป๋าจ่ายไปจริง ๆ หรือปรากฏในรูปของรายได้ที่ลดลงขาดไปเพราะละเมิด ความเสียหายที่นำมาคิดตามความเสียหายจริงจึงเป็นความเสียหายเชิงวัตถุที่เกิดขึ้นจริงเฉพาะในคดีเรื่องนั้น ซึ่งฝ่ายโจทก์ย่อมสามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ เช่น ในคดีละเมิดต่อร่างกายจะกำหนดตามความเสียหายจริงตามจำนวนค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จำนวนค่าขาดรายได้ระหว่างรักษาตัว

2. GENERAL DAMAGES (Gd.) เป็นค่าเสียหายตามความเสียหายที่สันนิษฐานกันทั่ว ๆ ไป โดยเปรียบเทียบกับคดีอื่น ๆ ทำนองเดียวกันว่า ผู้เสียหายควรได้รับความเสียหายเพราะการกระทำละเมิดในคดีนั้นเพียงใด ความเสียหายที่จะต้องมีการสันนิษฐานตามนัยนี้ จึงเป็นความเสียหายทางศีลธรรมซึ่งพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ยากและต้องมีการประมาณการออกมา หรือในบางทัศนะ เช่น คอมมอนลอว์ของอังกฤษ เห็นว่าความเสียหายทางวัตถุในบางกรณี เช่น ค่าใช้จ่ายในอนาคตก็จะต้องประมาณการตามความเสียหายจริงออกมา เพราะไม่อาจพิสูจน์กำหนดเป็นจำนวนตัวเลขที่แน่นอนได้ในขณะคำนวณค่าเสียหาย แต่ทางคอมมอนลอว์ของอเมริกามีความเห็นตรงข้ามว่า บรรดาค่าใช้จ่ายทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและในอนาคตต่างเป็นความเสียหายที่

อาจพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ จึงไม่ต้องประมาณการค่าเสียหายตามทางสันนิษฐานทั่วไป แต่โจทก์อาจระบุขอและพิสูจน์ให้ปรากฏเพื่อกำหนดเป็นค่าเสียหายตามความเสียหายจริง

จะเห็นได้ว่าค่าเสียหายตามทางสันนิษฐานทั่วไป เป็นค่าเสียหายโดยประมาณ จึงเป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดตามจำนวนที่เห็นสมควร ไม่ต้องผูกพันตามพฤติการณ์แวดล้อมตัวโจทก์เสมอไป ส่วนโจทก์ก็ไม่ต้องพิสูจน์ความเสียหาย เพียงแต่ระบุในคำขอท้ายฟ้องว่าขอค่าเสียหายประเภทตามทางสันนิษฐานทั่วไป โดยไม่ต้องระบุเจาะจงจำนวนค่าเสียหาย เช่น คดีละเมิดทำให้เสียแขน การนำสืบพยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่ามีเหตุการณ์ละเมิดขึ้นจริงจนโจทก์ต้องถูกตัดแขน ก็ถือว่าเพียงพอที่ศาลจะกำหนดค่าเสียหายตามทางสันนิษฐานทั่วไป ในรูปค่าเจ็บปวดทรมานทุกชั้นทรมานให้ โจทก์ไม่ต้องระบุจำนวนเงินเพราะมิใช่กรณีที่จะคำนวณได้ว่าเสียแขนคิดเป็นเงินเท่านั้นเท่านั้นบาท ดังนั้น ในคดีบางเรื่องที่โจทก์ระบุขอค่าเสียหายตามความเสียหายจริงแล้วไม่อาจพิสูจน์ความเสียหายได้ จึงปรากฏบ่อย ๆ ที่ศาลจะประมาณการกำหนดค่าเสียหายตามทางสันนิษฐานทั่วไปให้แทน

ทางชีวิลลอว์ การกำหนดค่าเสียหายตามทางสันนิษฐานทั่วไป มีวงแคบกว่าทางคอมมอนลอว์ เนื่องจากแนวความคิดของชีวิลลอว์ที่มุ่งกำหนดค่าเสียหายเพื่อชดเชยทดแทนเฉพาะความเสียหายจริง ๆ ที่โจทก์ได้รับ ทำให้เคร่งครัดในการกำหนด “ค่าเสียหายตามความเสียหายเชิงวัตถุ” ซึ่งมีลักษณะเห็นจริงเห็นจังพิสูจน์ได้ เช่น ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปเพราะละเมิด ค่าเสียหายของชีวิลลอว์จึงมีลักษณะตามความเสียหายจริงเป็นส่วนใหญ่ ส่วน “ความเสียหายทางศีลธรรม” ปกติไม่ค่อยยอมรับกัน อาจมีข้อยกเว้นบ้างในกรณีที่อาจสันนิษฐานได้อย่างค่อนข้างแน่ชัดว่าเป็นความเสียหายที่ต้องเกิดจากการกระทำละเมิดคดีนั้น เช่น ความเจ็บปวดทรมานทุกชั้นทรมาน ทางชีวิลลอว์จึงจะผ่อนคลายเป็นอาชวาทกำหนดค่าเสียหายชดเชยกันกันได้ ซึ่งก็คือค่าเสียหายตามทางสันนิษฐานทั่วไปนั่นเอง

เคยมีข้อสงสัยในทางทฤษฎีว่า การที่ทางชีวิลลอว์นำความเสียหายทางศีลธรรม หรือความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินมากำหนดค่าเสียหาย ซึ่งต้องประมาณการเป็นจำนวนเงินค่าเสียหายแบบตามทางสันนิษฐานทั่วไปออกมานั้น มีลักษณะเป็นการลงโทษผู้ละเมิดเพราะมิได้กำหนดค่าเสียหายตามความเสียหายจริง ๆ จึงน่าจะคิดว่าจะขัดกับหลักการกำหนดค่าเสียหายของชีวิลลอว์เองที่มุ่งให้ชดเชยความเสียหายดังกล่าวในตอนต้นหรือไม่ เรื่องนี้อาจอธิบายได้ว่า ตามความเป็นจริงนั้นไม่ว่าความเสียหายทางศีลธรรม หรือความเสียหายเชิงวัตถุ จะให้มีการชดเชยกันอย่างเต็มภาคภูมิจนถึงจุดอิ่มตัวของผู้เสียหาย ย่อมเป็นไปได้ อย่างไรก็ดีแต่หาแนวทางกำหนดค่าเสียหายให้เป็นที่ยพอใจของผู้เสียหายมากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ ถ้าจะกล่าวเฉพาะกรณีความเสียหาย

อันมิใช่ตัวเงิน การที่ผู้เสียหายต้องเสียอวัยวะร่างกายก็ดี ต้องเจ็บปวดทรมานก็ดี ย่อมจะประมาณการออกมาเป็นตัวเงินค่าเสียหายมิได้ จึงได้แต่กำหนดค่าเสียหายแบบตามทางการสันนิษฐานทั่วไปว่าเป็นอัตราที่เหมาะสมเพื่อชดเชยแก่ผู้เสียหาย จะเห็นได้ว่าการชดเชยเช่นนี้มีไว้เพื่อลงโทษจำเลย แต่เป็นการกำหนดค่าเสียหายด้วยเจตนารมณ์ที่จะเยียวยาจิตใจของผู้เสียหายเพื่อให้เขากลับคืนสู่สภาพเดิมก่อนถูกกระทำละเมิดทั้งกายและใจให้ได้มากที่สุด อันเป็นหลักการชดเชยค่าเสียหายตามแนวของชีวิตลอร์ดนั่นเอง

4.2.1 ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อัตราและวิธีคิดของประเทศไทย อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

4.2.1.1 ค่าเสียหายต่อร่างกาย อนามัย เสรีภาพ

บทบัญญัติมาตรา 446 บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่โอนกันได้ และไม่ตกสืบไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว

อนึ่ง หญิงที่ฟ้องเสียหายเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทุณยฆาตกรรมแก่คนที่ย่อมมีสิทธิเรียกร้องทำนองเดียวกันนี้”

เมื่อมีการกระทำใดที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อสิทธิในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นความเสียหายในทางวัตถุที่อาจตีราคาเป็นเงินได้ กระทบกระเทือนต่อประโยชน์อันเป็นตัวเงินของบุคคล หรือความเสียหายต่อสิทธินอกทรัพย์สิน เป็นความเสียหายที่ไม่อาจตีราคาเป็นเงินได้ กล่าวคือ เป็นความเสียหายต่อสิทธิของบุคคลอันเกี่ยวกับความเสียหายอย่างอื่น เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว ความผูกพันรักใคร่ซึ่งกันและกัน หรืออาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า เป็นความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ซึ่งเป็นความเสียหายทางด้านจิตใจ

เมื่อมีการละเมิดรายเดียวกันอาจมีความเสียหายทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน อันเป็นผลจากการละเมิดนั้นเกิดขึ้นในคราวเดียวกันก็ได้ จึงอาจให้ทั้งค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินรวมกัน หรือพร้อมกันไป แต่มิได้หมายความว่า จะต้องมีความเสียหายที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินเกิดขึ้นเสมอไป อาจมีความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดเพียงอย่างเดียว คือ มีความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน ไม่มีความเสียหายที่เป็นตัวเงิน หรือมีแต่ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน ไม่มีความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ทำให้เขาตายทันที ไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล แต่ต้องจ่ายค่าปลงศพ ก็เป็นความเสียหายเป็นตัวเงินด้วย การกล่าวหรือไขข่าวเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียง หรือทำร้ายร่างกายเขาไม่บาดเจ็บ ไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ก็เป็นเพียง

ความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน ที่ว่ามานี้ไม่ว่าความเสียหายที่เป็นตัวเงิน หรือไม่เป็นตัวเงิน จะต้องไม่นำไปปะปนกับกรณีที่มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทน ซึ่งอาจต้องชดเชยกันเป็นตัวเงิน

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น ความเสียหายเนื่องจากถูกกระทำละเมิดนั่นเอง ความเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมานระหว่างรักษาพยาบาล การที่ต้องทุพพลภาพพิการตลอดไป ความชอกช้ำระกำใจ ความทุกข์ทรมาน ความตกใจจากสิ่งที่เกิดขึ้น ก็เรียกค่าเสียหายได้

อันที่จริงความเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมาน (pain and suffering) ความทุพพลภาพและความชอกช้ำระกำใจ หรือความเสียหายทางจิตใจ ฯลฯ ดังกล่าวเป็นผลของการกระทำละเมิดนั่นเอง การกระทำละเมิดจึงเป็นวัตถุโดยเฉพาะที่จะชดเชยค่าสินไหมทดแทนกันต่างหากจากผลของการกระทำละเมิดอื่น ๆ เช่น ทำร้ายร่างกายเขาบาดเจ็บสาหัส การทำร้ายร่างกายนั้นย่อมก่อให้เกิดความเสียหายเป็นความเสียหายอันเนื่องมาจากการทำร้าย ซึ่งเป็นการกระทำละเมิดนั่นเอง จึงเป็นความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน ชอบที่จะเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้ได้ด้วย แต่การทำร้ายร่างกายดังกล่าวนี้ อาจก่อให้เกิดความเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมานระหว่างการรักษาพยาบาล ความชอกช้ำระกำใจ การที่ต้องทุพพลภาพพิการตลอดไป เช่น ต้องเสียแขนขา มีแผลเป็นที่หน้า ความเจ็บปวดทรมานทุกข์ทรมานไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต ย่อมเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงด้วย ดังนั้น ถ้าการละเมิดมีผลทำให้จำเป็นต้องผ่าตัด ซึ่งจะได้รับ ความเจ็บปวดทรมานในอนาคตก็ย่อมจะชดเชยค่าเสียหายกันได้³ แต่ถ้าไม่เจ็บปวด เช่น หมกคดี ก็ย่อมจะเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้กันไม่ได้ ความเสียหายดังกล่าวเหล่านี้ ย่อมเป็นความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินเป็นผลมาจากการทำร้ายร่างกายที่ก่อให้เกิดความเสียหายอันเป็นตัวเงินด้วยเหมือนกัน แต่การที่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลไปนั้น เป็นความเสียหายที่เป็นตัวเงินอันจะต้องชดเชยกันเป็นเงินเช่นเดียวกัน

ส่วนความเสียหายทางจิตใจ ซึ่งเป็นความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ก็เป็นความเสียหายที่เรียกชดเชยค่าสินไหมทดแทนกันได้ ความเสียหายดังกล่าวข้างอยู่ในปัจจุบันศาลไทยเรายังไม่ยอมรับเพราะเป็นความเสียหายที่ไม่มีรูปร่าง มองไม่เห็นอย่างชนิดมีรูปร่างทางร่างกาย หรือทรัพย์สินทั้ง ๆ ที่ทางอาญาก็มีตัวบทกฎหมายปัจจุบันรับรองไว้ว่า อาจมีการทำร้ายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่จิตใจกันได้ (ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 295, 390, 391) ซึ่งมาตรา 420 หรือ

³ ไพจิตร บุญญพันธุ์. (2548). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด. หน้า 213.

ตามมาตราอื่นมิได้จำกัดว่า ต้องเป็นความเสียหายที่มีรูปร่างหรือเป็นตัวเงินเท่านั้น แต่กว้างพอที่จะครอบคลุมถึงความเสียหายทางจิตใจซึ่งเป็นความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินด้วย⁴ ตามมาตรา 438 ที่ว่า ค่าสินไหมทดแทนจะพึงใช้ได้โดย สถานใด เพียงใด ฯลฯ อันควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดนั้น ก็กว้างพอที่จะใช้แก่ความเสียหายทางจิตใจได้อยู่แล้ว ที่ว่า “ความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้ก่อกำขึ้นนั้นด้วย” ในวรรคสอง ก็ครอบคลุมถึงความเสียหายทางจิตใจรวมอยู่ในคำว่า “อย่างใด ๆ” จึงไม่จำกัดว่าต้องถึงกับมีกฎหมายให้เรียกค่าเสียหายทางจิตใจจึงจะเรียกกันได้

อย่างไรเรียกว่าค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินได้กล่าวมาแล้ว ความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ซึ่งตามมาตรา 446 บัญญัติให้เรียกค่าสินไหมทดแทนกันได้ จำกัดเฉพาะเป็นความเสียหายแก่ร่างกาย อนามัย หรือทำให้เสียเสรีภาพ หญิงที่ต้องเสียหายเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทุณยฆาตกรรมแก่ตนเท่านั้น ในกรณีที่เป็นความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิอื่นใด ก็ย่อมเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินตามมาตรา 446 ไม่ได้ ส่วนความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ เป็นความเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงิน ไม่ใช่ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน ย่อมเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินนั้นได้อยู่แล้ว ตามมาตรา 438 อันเป็นหลักทั่วไป เป็นที่เห็นได้ว่า ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกาย ฯลฯ นั้น อาจมีทั้งความเสียหายที่เป็นตัวเงิน และที่ไม่เป็นตัวเงินเกิดขึ้นด้วย และเรียกเอาได้ทั้งสองประการ เช่นทำให้เขาเสียหายแก่อนามัย อาจต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าพาหนะไปหาแพทย์ด้วย หรือข่มขืน กระทำชำเราหญิง หญิงได้รับบาดเจ็บ ต้องเสียค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการทำร้ายร่างกาย ไม่บาดเจ็บ ก็ไม่จำเป็นต้องรักษา ตามมาตรา 446 จำกัดเฉพาะความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่เป็นตัวเงิน อันเกิดจากกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกาย อนามัย หรือทำให้เขาเสียหายแก่เสรีภาพ หรือหญิงที่ต้องเสียหายเพราะถูกกระทำละเมิดอันเป็นผิดทางอาญา เป็นทุณยฆาตกรรม (immoral crime) ซึ่งในประมวลกฎหมายอาญาเรียกว่า ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 276 ถึงมาตรา 287⁵ ถ้าไม่เกี่ยวกับความผิดทางอาญาแล้ว ไม่มีเจตนา ไม่ต้องรับผิดทางอาญา แต่เป็นละเมิด ตามมาตรา 420 หญิงจะเรียกค่าเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินตามมาตรา 446 วรรคสอง นี้ไม่ได้

⁴ แห่งเดิม. หน้า 215.

⁵ จิตติ ศิงศกัณฐ์. (2523). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. หน้า 616.

ตามมาตรา 446 ย่อมเป็นที่เห็นได้ว่าผู้เสียหายจะใช้สิทธิเรียกร้องตามมาตรา 446 หรือไม่ก็ได้จะเรียกร้องเฉพาะค่าเสียหายเพื่อความเสียหายอันเป็นตัวแทนตามบทมาตราอื่น หรือเฉพาะเพื่อความเสียหายที่ไม่เป็นตัวแทนอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ หรือจะเรียกเอาเพื่อความเสียหายทั้งสองอย่าง คือตามมาตรานี้ด้วย ก็ย่อมทำได้

สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา 446 ถือว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เสียหายจะโอนกันไม่ได้ และไม่ตกทอดเป็นมรดกไปยังทายาท เพราะโดยสภาพเป็นที่เห็นได้ว่าความเสียหายดังกล่าวย่อมตามตัวผู้เสียหายตลอดไป เช่น ถูกทำร้ายจนเสียชีวิต หรือถูกฟันจนหน้าเสียโฉม หรือหญิงต้องถูกข่มขืนกระทำชำเรา เมื่อผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ความเสียหายดังกล่าวย่อมจะติดตัวไปด้วยอย่างแน่นอน กฎหมายจึงได้บัญญัติว่าสิทธิเรียกร้องดังกล่าวจะโอนกันไม่ได้ แต่มีข้อยกเว้นอยู่ว่า ถ้าได้มีการรับสภาพกันไว้โดยสัญญาแล้ว ก็ย่อมเป็นการแปลงหนี้เป็นมูลสัญญามีลักษณะเป็นหนี้เงินตามธรรมดา^๔ จึงโอนและตกทอดเป็นมรดกต่อไปได้ หรือถ้าได้ฟ้องคดีแล้วก็ถือว่าเป็นการสืบฐานะของความแทนกันต่อไป ไม่สิ้นสุดลงเพราะความตายของโจทก์

4.2.1.2 คำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวกับค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

(1) ค่าเจ็บปวดทรมานทุกขทรมาน เป็นค่าความเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงิน เรียกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3344/2543 โจทก์ฟ้องให้จำเลยที่ 2 นายจ้างร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 ลูกจ้างซึ่งกระทำละเมิดในทางการที่จ้าง จำเลยที่ 2 ให้การปฏิเสธฟ้องโจทก์ลอย ๆ ว่าผลคดียังไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้กระทำผิด เป็นคำให้การที่ไม่ขัดแย้งว่าจำเลยที่ 2 รับหรือปฏิเสธฟ้องโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง จำเลยที่ 2 จึงไม่มีประเด็นนำสืบและที่จำเลยที่ 2 ปฏิเสธว่า โจทก์มีส่วนผิดอยู่ด้วยก็ได้ต่อสู้ไว้ในคำให้การ จึงไม่เป็นประเด็นและไม่ใช่อะไรที่ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลล่าง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6303/2547 การที่เด็กชาย ก. ต้องเป็นคนพิการไม่สามารถเดินและจับถ่ายได้ตามปกติ ถือได้ว่าเด็กชาย ก. ต้องสูญเสียความสามารถประกอบกิจการงานในภายหน้าและทำลายความก้าวหน้าไปตลอดชีวิต โดยความเสียหายที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติก็คือ ความเสียหายที่ไม่สามารถประกอบกิจการงานได้สิ้นเชิงทั้งในเวลาปัจจุบันและในอนาคต เมื่อผลแห่งการละเมิดของจำเลยที่ 1 ทำให้เด็กชาย ก. ต้องทุพพลภาพไปตลอดชีวิต โจทก์ทั้งสองจึงเรียกค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบกิจการงานได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 444 วรรคหนึ่ง และความทุพพลภาพที่เกิดขึ้นนี้ ยังเข้ากรณีเป็นความเสียหายอันเป็นที่มา

^๔ แหล่งเดิม. หน้า 616.

ของความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจอย่างแสนสาหัสที่บังเกิดขึ้นกับเด็กชาย ก. ในขณะที่มีอายุเพียง 6 ปี เท่านั้น โจทก์ทั้งสองจึงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายที่ไม่ใช่ตัวเงินได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ด้วย ค่าเสียหายดังกล่าวไม่ซ้ำซ้อนกันและไม่เป็นค่าเสียหายอย่างเดียวกัน

(2) ค่าทรมานทั้งกายและจิตใจ เรียกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1859/2518 ค่าทรมานทั้งกายและจิตใจฟ้องคดีแล้วผู้เสียหายจึงตายลงนั้น ผู้เข้าเป็นคู่ความแทนว่าคดีต่อไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1921/2520 ลูกจ้างของจำเลยขับรถประจำทางโดยประมาทเลินเล่อเลี้ยวรถด้วยความเร็วเกินสมควร โจทก์เตรียมจะลงบันที่หน้าประตูรถ ถูกรถเหยียดจากรถต้องผ่าตัดสมอง โจทก์ทุกข์ทรมานตลอดชีวิต ถูกทรมานทั้งกายและจิตใจ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ จำเลยต้องรับผิดชอบในความเสียหายเหล่านี้

กรณีละเมิดต่อร่างกายของภริยาสามีทำสัญญาประนีประนอมยอมความรับค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิดโดยภริยาไม่รู้เห็นด้วย สัญญานั้นไม่ผูกพันภริยาสหสิทธิเรียกร้องของภริยาไม่ระงับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3357/2538 แม้นบิดาโจทก์จะเบิกค่าพยาบาลจากทางราชการและจ่ายแทนโจทก์ไปแล้วก็เป็นสิทธิเฉพาะตัวของบิดาโจทก์ โจทก์จึงมีสิทธิเรียกร้องเอาค่ารักษาพยาบาลจากผู้ก่อเหตุละเมิดต่อโจทก์ได้ และเป็นคนละเรื่องกับการที่โจทก์จะใช้สิทธิเรียกค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ในกรณีถูกละเมิดจนได้รับอันตรายแก่กาย

โจทก์เป็นนักเรียนถูกจำเลยที่ 1 ลูกจ้างของจำเลยที่ 2 ขับรถยนต์ชนโดยละเมิดจนบาดเจ็บสาหัส ต้องผ่าตัดรักษาตัวหลายครั้งอยู่ที่โรงพยาบาลนานถึง 129 วัน และต้องรักษาตัวที่บ้านอีกหลายเดือน ได้รับความทุกข์ทรมานเพราะบาดเจ็บที่ได้รับเป็นเวลานานทั้งต้องขาดเรียนและเรียนช้าขึ้น เป็นความทุกข์ทรมานทั้งกายและจิตใจ ย่อมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินและไม่ใช่เป็นค่าเสียหายที่ไกลเกินเหตุ

(3) ค่าเสียหายเพราะต้องตัดขาพิการตลอดชีวิตและเสื่อมเสียบุคลิก เป็นค่าเสียหายซึ่งมิใช่ตัวเงิน เรียกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1147/2523 ลูกจ้างของบริษัทเดินรถโดยสาร เป็นสารวัตรควบคุมการเดินรถและตรวจตั๋ว ขับรถโดยประมาทในเส้นทางของบริษัทในทางค้าปกติ เพราะคนขับไม่อยู่บริษัทต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่รถตกหกลูกคนโดยสารต้องตัดแขน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 634 ต้องใช้ค่าเสียหายรวมถึงการที่โจทก์ได้รับความเสียหาย ต้องดัดข้อมือขวาใช้แขนเทียมแทนเสียความสามารถประกอบการทำงานและความเสียหายที่มีไว้ตัวเงินด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2480/2522 โจทก์ที่ 1 ได้รับบาดเจ็บสาหัสเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาล 15 วัน และเมื่อออกจากโรงพยาบาลแล้วยังต้องไปรักษาตัวต่อที่บ้านอีกหลายเดือนจึงค่อยเคลื่อนไหวได้สะดวกขึ้น แต่ก็ยังไม่ปกติ สมควรกำหนดค่าป่วยเจ็บที่ฟ้องตนทุกჯრჲრჲ 10,000 บาท

หลังเกิดเหตุโจทก์ที่ 1 ไม่สามารถใช้เข้าข๑าได้คืเหมือนเดิม นั่งพับเพียบไม่ได้ นั้ข๑ง ๓ ไม่ได้ ข๑ไม่มีก๑ลัง ไม่สามารถวิ่งและออกก๑ลังกายได้ เห็นได้ว๑โจทก์ที่ 1 ได้เสื่อมเสียบุคลิกภาพไป สมควรกำหนดค่าเสียหายให้ 10,000 บาท

(4) มีผลเป็นท๑ใบหน้าเสียใจม๑อย่างคิดค๑ว ถื๑ว๑เป็นความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน เรียกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2501/2517 จำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์ โจทก์ได้รับบาดเจ็บมีแผลบนใบหน้าถึงต้องเย็บและมีรอยแผลเป็น โจทก์มีสิทธิฟ้องเรียกร๑งให้จำเลยใช้ค่าเสียหายสำหรับท๑จะค๑งให้ศัลยกรรมตกแต่งใบหน้าเพื่อบรร๑แผลเป็นในโอกาสข๑งหน้าได้ เพราะเป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446

(ควรสังเกตว๑ ค่าทำศัลยกรรมตกแต่งเป็นค่าเสียหายที่ค๑นวนเป็นเงินได้)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 128/2522 โจทก์ถูกรถจำเลยชน ร๑บแผลเป็นซึ่งไม่ท๑ให้เสียบุคลิกและโจทก์ค๑งตนทุกჯრჲრჲเป็นความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ซึ่งไม่ข๑้ซ้อนกัน โจทก์เรียกได้ตามมาตรา 446 ร๑ยณค๑ราคา 70,000 บาท ถูกรชนแล้วข๑ยข๑กร๑ไป 10,000 บาท เรียกค่าเสียหายที่ข๑คเงินไป 60,000 บาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 559/2535 จำเลยใช้มีดกรัดใบหน้าโจทก์แผลข๑ว 3 นิ้วครึ่ง ลึก 1 นิ้ว เมื่อบาดแผลหายแล้วมีแผลเป็นท๑ให้โจทก์มีใบหน้าเสียใจม๑อย่างคิดค๑ว การที่โจทก์เรียกร๑งค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้เป็นการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ศาลกำหนดให้โดยพิ๑ษาระท๑ถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

(5) ค๑งสูญเสิข๑ใส่ข๑าเทิข๑เป็นความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน เรียกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1418/2534 บริเวณที่เกิดเหตุการจ๑วจ๑กับค๑ง ประชาชนสัญจ๑รไปม๑จ๑นวนม๑กจำเลยควรใช้ความระมัดระวังในการขับร๑ด ค๑งหยุดร๑ดให้กลุ่มคนเดินข้ามถนนผ่านพ้นไปก่อน การที่จำเลยกลับขับแซงร๑ยณค๑โดยสารประจ๑ทางที่จ๑คอยู่ข๑้นไปโดยไม่ดูทางข๑งหน้า

ให้ปลอดภัยเสียก่อน เป็นเหตุให้รถที่จำเลยขับชนและทับขาโจทก์ได้รับบาดเจ็บสาหัส ดังนี้
เหตุเกิดจากความประมาทของจำเลยที่ 1

การที่จำเลยขับรถยนต์ทับขาโจทก์ เป็นเหตุให้แพทย์ต้องทำการผ่าตัดขาข้างซ้ายตั้งแต่
ได้เข้าออกและใส่ขาเทียมให้โจทก์ แม้โจทก์จะไม่มีใบเสร็จรับเงินมาแสดงว่าได้เสียค่ารักษา
พยาบาลไปจำนวนเท่าใด ศาลก็กำหนดให้ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 วรรคแรก และแม้โจทก์จะไม่ได้เป็นผู้ออก
ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ก็ไม่ทำให้สิทธิของโจทก์ที่จะเรียกร้องจากผู้ต้องรับผิดชอบในผล
แห่งการละเมิดต้องระงับไป

ค่าเสียหายที่โจทก์ต้องสูญเสียขาและใส่ขาเทียมเพื่อสามารถเดินและประกอบอาชีพได้
เป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อความสะดวกอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา 446 วรรคแรก โจทก์มีสิทธิเรียกร้องเอาจากผู้ต้องรับผิดชอบในผลแห่งการละเมิดได้

(6) การขาดหรือสูญเสียความสุขความสำราญ เรียกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 247/2538 ค่าเสียหายเพราะร่างกายพิการทำให้สังคมรังเกียจ
อับอายขายหน้า ไม่ได้เล่นกีฬา ไม่ได้สมรส ขาดความสุขสำราญเป็นเรื่องการขาดหรือการสูญเสีย
ความสุขความสำราญจากความรู้สึกที่ดี เป็นค่าเสียหายเกี่ยวกับความรู้สึกทางด้านจิตใจอันมิใช่
ตัวเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ส่วนค่าทอนทุกข์ทรมานเป็นเรื่อง
การต้องทนยอมรับความเจ็บปวด หรือทรมานก็เป็นค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน แต่ก็มีมิใช่ค่าเสียหาย
เดียวกัน จึงไม่ซ้ำซ้อน

(7) ระบบประสาทไม่สามารถควบคุมการขับถ่าย เสียสมรรถภาพทางเพศไม่สามารถ
เดินได้ เรียกได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 75/2538 ค้นสนที่อยู่ข้างถนนซึ่งเทศบาลจำเลยที่ 1 มีหน้าที่ดูแล
มีสภาพทรุดโทรม แม้จะมีฝนตกและฟ้าคะนองในวันเกิดเหตุ แต่ก็ยังเป็นฝนตกเล็กน้อยและปานกลาง
ในช่วงสั้น ๆ และความเร็วของลมก็เป็นความเร็วลมปกติ การที่ค้นสนล้มลงทับรถยนต์โจทก์
จึงมิใช่เกิดจากเหตุสุดวิสัย เนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน แต่เป็นความบกพร่องของจำเลยที่ 1
ที่ไม่ยอมโค่นหรือบำรุงค้นสนเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบ

ค่าเสียหายเพราะเหตุที่โจทก์ต้องทุพพลภาพตลอดชีวิต โดยระบบประสาท
ไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายได้ เสียสมรรถภาพทางเพศและไม่สามารถเดินได้กับค่าเสียหาย
ที่โจทก์ต้องทนทุกข์ทรมานจากการทุพพลภาพตลอดชีวิต เป็นค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินทั้งสองกรณี
อันเนื่องมาจากเหตุที่ต่างกัน จึงแยกจำนวนให้ชดใช้ตามเหตุที่แยกออกจากกันเป็นแต่ละเหตุได้

(8) การหย่อนสมรรถภาพในการศึกษาและประกอบอาชีพ เรียกไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 339/2531 ในคดีฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากการละเมิด โจทก์แต่ละคนใช้สิทธิเฉพาะตัวตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 แม้จะฟ้องรวมกันมาก็ต้องถือทุนทรัพย์ของโจทก์แต่ละคนแยกกัน ปรากฏว่าโจทก์ที่ 15 ที่ 17 ที่ 19 และที่ 21 แต่ละคนเรียกร้องให้ศาลให้ค่าสินไหมทดแทนไม่เกิน 50,000 บาท และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยจึงต้องห้ามมิให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 248

จำเลยอุทธรณ์ในข้อที่ไม่ได้ยกขึ้นว่ากันมาในศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ยกส่งขึ้นตามคำสั่งศาลชั้นต้นที่ปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์ในข้อดังกล่าวมาแล้ว คำสั่งของศาลอุทธรณ์ชั้นนี้ ย่อมถึงที่สุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 236 วรรคหนึ่ง จำเลยหาอาจฎีกาต่อไปได้ไม่

(9) ค่าเสียหายค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความว้าเหวเพราะสูญเสียภริยา เรียกไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 789/2502 สามิไม่มีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายทางจิตใจที่เกิดจากความว้าเหว เพราะสูญเสียภริยาที่เคยปฏิบัติให้ชีวิตของสามิมีความสุข เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เรียกร้องได้

(10) ความเศร้าโศกเสียใจและผิดหวัง เรียกค่าสินไหมทดแทนไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 477/2514 กรณีละเมิดที่เป็นเหตุให้เศร้าโศกเสียใจและผิดหวัง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้บัญญัติไว้ให้เรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แม้จะเป็นบิดาตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม

โจทก์ฟ้องคดีนี้ในฐานะเป็นทายาทผู้รับมรดกจากผู้ตาย แต่เมื่อปรากฏว่าโจทก์มิใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย อำนาจฟ้องของโจทก์ก็ไม่มีและคำร้องขอเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมของมารดาผู้ตายจึงเป็นอันตกไปด้วย

การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายในกรณีที่มีบิดามารดาสมรสกันภายหลัง ย่อมมีผลนับแต่วันสมรส

(11) ความชอกช้ำระกำใจ เรียกไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1550/2518 ค่าเสียหายแก่รถยนต์ที่ถูกชนเกิดเพลิงไหม้หายหมด คิดราคาในกรณีนี้ตั้งแต่เวลาอันเป็นฐานที่แจ้งแห่งการประมาณราคา ก็เวลาทำละเมิดกับดอกเบี้ยจากเงินจำนวนนั้น ไม่ใช่ราคาารถในปัจจุบัน

ค่าเสียหายเพราะละเมิดทำให้บุตรของโจทก์ตาย ต้องบังคับตามมาตรา 443 ไม่มีบัญญัติให้เรียกค่าชอกช้ำระกำใจด้วย

(12) ความเศร้าโศกเสียใจเป็นเพียงอารมณ์ที่เกิดขึ้น เรียกไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1816/2528 แม้จำเลยที่ 1 จะมีโชครุ่งหรือตัวแทนของการสื่อสารแห่งประเทศไทยจำเลยที่ 2 แต่จำเลยที่ 1 ก็เป็นพนักงานในสังกัดของจำเลยที่ 2 ปฏิบัติหน้าที่การงานตามที่ได้รับมอบหมายจากจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นนิติบุคคลและเป็นผู้บังคับบัญชา เมื่อจำเลยที่ 1 ปฏิบัติหน้าที่การงานโดยประมาทเลินเล่อทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย จำเลยที่ 2 ต้องร่วมรับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 76

โจทก์ได้รับโทรเลขที่จำเลยที่ 1 ปู้อัดความผิดเป็นว่าบุตรสาวของโจทก์ถึงแก่กรรมแล้ว ความเศร้าโศกเสียใจของโจทก์เป็นเพียงอารมณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อทราบข่าวร้าย ไม่มีบทกฎหมายใดที่บัญญัติให้สิทธิโจทก์เรียกค่าเสียหายในเรื่องนี้ได้

พระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 บัญญัติให้ใช้พระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท พ.ศ. 2477 เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกันตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติโทรเลขและโทรศัพท พ.ศ. 2477 แสดงชัดว่า กรณีที่จำเลยจะต้องรับผิดชอบโจทก์ จะต้องเป็นการกระทำที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของพนักงานโทรเลขจำเลยที่ 1 แม้หากจะเกิดการสูญหายหรือเสียหาย เพราะเครื่องโทรเลขใช้การไม่สะดวกหรือพนักงานโทรเลขปฏิบัติหน้าที่บกพร่องแต่ช้อยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าว ไม่รวมถึงการที่พนักงานโทรเลขก่อให้เกิดขึ้นโดยเจตนาหรือโดยกลฉ้อฉลหรือโดยความประมาทเลินเล่อ เมื่อจำเลยที่ 1 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่อ จำเลยที่ 1 และการสื่อสารแห่งประเทศไทยจำเลยที่ 2 จึงไม่ได้รับยกเว้นความรับผิดชอบ

สังเกตว่า ค่าเสียหายในความเสียหายที่มีโชครุ่งเงินนี้ กฎหมายไทยจำกัดเฉพาะกรณีทำละเมิดต่อร่างกาย ต่ออนามัยและต่อเสรีภาพ และกรณีหญิงถูกทำละเมิดอันเป็นความผิดอาญาเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276-287 ประมวลกฎหมายอาญา) เท่านั้น มิได้บัญญัติรับรองค่าเสียหายประเภทนี้ไว้ในกรณีละเมิดต่อชีวิต ซึ่งทำให้มีผู้คิดว่าในเรื่องความโศกเศร้ารันทดใจ ความวุ่นหวุ่นขาดทุกข์ช้อยากในการดำเนินชีวิตน่าจะเป็นค่าเสียหายประเภทนี้ด้วยเหมือนกัน แต่อย่างไรก็ตามบทบัญญัติในมาตรา 446 นี้ บัญญัติไว้ชัดเจนไม่อาจแปลความขยายเป็นอย่างอื่นได้ ในต่างประเทศค่าเสียหายเกี่ยวกับความเสียหายต่อจิตใจ เป็นที่ยอมรับในประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี เช่น ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ก็หมายความว่าเฉพาะกรณีที่มีการละเมิดอันส่งผลโดยตรงต่อจิตใจ หรือความรู้สึกของผู้ถูกทำละเมิด เป็นเหตุให้จิตใจผิดปกติไป เช่น ตกใจสุดขีดจนเสียชีวิต หรือสติฟั่นเฟือน ซึ่งในกรณีที่ผู้ถูกละเมิดได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ

ที่เรียกว่าความทุกข์ทรมาน ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าเรียกค่าเสียหายในส่วนนี้ได้ แต่ถ้าเป็นความเศร้าโศกเสียใจเพราะภริยาตายเรียกไม่ได้ และยังคงยืนยันหลักเดิมว่าไม่มีกฎหมายให้เรียกค่าเสียหายไว้หวัดได้

4.2.1.2 ค่าเสียหายต่อชื่อเสียง

มาตรา 423 วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าเป็นความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้รู้ได้”

การทำละเมิดต่อชื่อเสียงตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 423 นั้น เป็นกรณีที่ไม่อาจคำนวณเป็นค่าเสียหายได้อย่างแท้จริง และเป็นที่เห็นได้ว่าแม้จำเลยจะขอใช้เป็นค่าเสียหายให้โจทก์แล้ว แต่ชื่อเสียงของโจทก์ที่เสียหายไปก็ยังไม่กลับคืนมาได้ ดังนั้นกฎหมายกำหนดวิธีการขอใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้ในมาตรา 447 ซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าเสียหายอื่น ๆ ตามบททั่วไปในมาตรา 438 นั่นเอง

มาตรา 447 บัญญัติว่า “บุคคลใดทำให้เขาต้องเสียหายแก่ชื่อเสียง เมื่อผู้ต้องเสียหายร้องขอศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นจัดการตามควร เพื่อทำให้ชื่อเสียงของผู้นั้นกลับคืนดีแทนให้ใช้ค่าเสียหาย หรือทั้งให้ใช้ค่าเสียหายด้วยก็ได้”

มาตรานี้เป็นบทบัญญัติให้ศาลใช้เมื่อโจทก์ร้องขอให้มีการจัดการแก้ไขให้ความเสียหายต่อชื่อเสียงกลับคืนดี ไม่ว่าจะโดยวิธีใด ตัวอย่างเช่น ให้โฆษณาแก้ไขข้อความที่ไม่จริงนั้น ให้ถูกต้องโดยวิธีการและโดยวิธีสื่อโฆษณาสอดคล้องกันกับที่จำเลยใช้ทำละเมิดต่อโจทก์ เป็นต้นว่าลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันทุกอย่างเป็นเวลา 30 วัน ทั้งนี้ให้จำเลยเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งหมด

โจทก์ต้องขอมาในคำฟ้องว่าประสงค์จะให้ศาลสั่งตามมาตรา 447 มิฉะนั้นศาลจะสั่งโดยพลการมิได้ ทั้งนี้ตามความที่บัญญัติไว้ในมาตรา 447 เองและโดยหลักทั่วไปในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่กำหนดว่าศาลจะไม่พิพากษาเกินคำขอ หรือคำฟ้องของโจทก์

ในเรื่องความเสียหายต่อชื่อเสียงนี้ ปกติผู้เสียหายมักจะฟ้องเป็นคดีอาญารฐานหมิ่นประมาทด้วย ถ้าเข้าข่ายที่จะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 (แต่ควรคำนึงเสมอว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางแพ่งนั้นเรียกว่าละเมิดต่อชื่อเสียง ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทเสมอไป ทั้งนี้เพราะองค์ประกอบความผิดต่างกัน) และในคดีอาญารฐานหมิ่นประมาทนี้มีบทบัญญัติให้ศาลสั่งให้โฆษณาคำพิพากษาทั้งหมด

หรือแต่บางส่วนในหนังสือพิมพ์หนึ่งฉบับ หรือหลายฉบับ ครั้งเดียวหรือหลายครั้งโดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา เมื่อศาลได้พิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานหมิ่นประมาทจริง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 332) ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่บัญญัติสอดคล้องกับ มาตรา 447 นี้

ควรสังเกตว่ามาตรา 447 นี้ บัญญัติเฉพาะกรณีที่ลละเมิดต่อชื่อเสียงเท่านั้น ถ้าหากเป็นกรณีที่ลละเมิดต่อเกียรติคุณ หรือทางทำมาหาได้แล้วโจทก์จะขอให้ศาลสั่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 447 นี้ จะได้หรือไม่ เห็นว่าน่าจะอาศัยมาตรา 447 เป็นบทกอลัทธิของอย่างอื่น (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคสาม) หรือมีนัยนั้นศาลอาจอาศัยอำนาจตามมาตรา 438 กำหนดการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีดังกล่าวนี้ ก็คงจะ ไม่มีผลแตกต่างกัน

การขอให้ศาลสั่งตามมาตรา 447 นี้ โจทก์จะขอโดยไม่ประสงค์จะให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นเงิน หรือจะขอทั้งค่าเสียหายและให้จัดการอย่างหนึ่งอย่างใดพร้อมกันก็ได้ กฎหมายให้เป็นสิทธิของโจทก์

ตัวอย่างคำพิพากษาในมาตรานี้มักจะปรากฏในคดีหมิ่นประมาททางอาญา เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 126/2517 โจทก์เป็นบุคคลที่มีเกียรติคุณและมีชื่อเสียงในสังคมมีคนรู้จักในทางที่ดี จำเลยโฆษณาทางหนังสือพิมพ์โดยไม่เป็นความจริง ทำให้โจทก์เสียหายแก่ชื่อเสียงเช่นนี้ มีเหตุสมควรจัดให้ชื่อเสียงของโจทก์กลับคืนดีด้วยการโฆษณาในหนังสือพิมพ์โดยจำเลยเสียค่าใช้จ่าย

ผู้เขียนมีความเห็นว่า กฎหมายลักษณะละเมิดของไทย มีบทบัญญัติเรื่องค่าเสียหายไว้ตามมาตรา 420, 446 หรือมาตราอื่น ๆ โดยยอมรับเรื่องความเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน (Non pecuniary loss) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ไว้ด้วย แต่ทางปฏิบัติศาลฎีกามักตีความขอบข่ายของความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินในวงแคบ โดยกำหนดให้ค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินเฉพาะความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน โบน้าเสียโฉม เสียอวัยวะจนทุพพลภาพ ค่าเสื่อมสุขภาพอนามัย ซึ่งเป็นความเสียหายเกี่ยวกับร่างกาย อนามัยและเสรีภาพ เท่านั้น แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เช่นความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ความผูกพันรักใคร่และความเสียหายในทรัพย์สินที่ถูกทำให้เสียหายนั้น ศาลไทยยังไม่วินิจฉัยให้ได้รับชดใช้ค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินดังกล่าวได้ เหตุที่ศาลวินิจฉัยดังกล่าวเนื่องจากศาลวินิจฉัยค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินภายในกรอบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งในปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินได้เปลี่ยนไป ผู้ถูกกระทำละเมิดควรจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินเพิ่มมากขึ้น โดยให้รวมถึงกรณีความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินด้วย นอกจากนั้นการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวของศาลไทยต้องเกิดการละเมิดและได้รับบาดเจ็บต่อร่างกายก่อน หากไม่ได้รับบาดเจ็บแก่ร่างกายของผู้ถูกทำละเมิด

ก็ไม่สามารถเรียกค่าเจ็บปวดทรมานทุกขั้วทรมาน หรือความตระหนกตกใจได้ อีกทั้งบุคคลอื่นที่เป็น ทายาท หรือผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ถูกละเมิดก็ไม่สามารถฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเพื่อ ความเสียหายอันมิใช่ตัวเงินให้กับตนเองได้ แม้จะได้รับความเสียหาย

หากพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว การกำหนดค่าเสียหายในคดีละเมิด ตามระบบกฎหมาย ของประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยแล้ว แม้จะอยู่บนพื้นฐานแห่ง ความมุ่งหมายที่ไม่ตรงกันทุกประเด็นนัก แต่ในทางปฏิบัติทางฝ่ายประเทศอังกฤษพยายาม ขยายขอบเขตของค่าเสียหาย โดยพยายามคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดมากขึ้น ก่อนที่จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ถูกละเมิดควรได้รับในคดีนั้น ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีได้เน้นในเรื่องของการลงโทษผู้กระทำละเมิดจนเกินเลยไปกว่าพฤติการณ์ที่ฝ่ายผู้เสียหายควรได้ รับชดใช้ สำหรับประเทศไทย แม้มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งโดยเฉพาะด้วยคำตาม มาตรา 420 ว่า “สิทธิ” สามารถครอบคลุมถึงความเสียหายได้ทุกชนิด ทุกประเภท แต่ศาลไทยยังคง ใช้ดุลพินิจในวงจำกัด ไม่ตีความให้ครอบคลุมทั้งหมด และยังจำกัดอีกว่าผู้ที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหาย ได้จะต้องเป็นผู้ได้รับบาดเจ็บจากการถูกละเมิด และผู้ถูกละเมิดต้องถูกละเมิด จนได้รับบาดเจ็บก่อน เหตุที่ศาลวินิจฉัยดังกล่าว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการฟ้อง หรือนำสืบพยาน ของฝ่ายผู้ถูกละเมิดที่ฟ้อง หรือนำสืบค่าเสียหายไม่ครบถ้วน หรือนำสืบไม่ได้ว่าเสียหายอย่างไร มากน้อยเพียงใด หรืออาจเป็นเพราะการตีความของผู้พิพากษาที่ตีความกับคำพิพากษาของ ศาลฎีกาเดิม ๆ ที่ไม่ตัดสินให้ก็อาจเป็นไปได้ ดังนั้น แสดงว่ากฎหมายของประเทศอังกฤษและ ประเทศสหรัฐอเมริกาต่างคำนึงถึงความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับเนื่องจากการกระทำละเมิดใน เชิงวัตถุ ซึ่งอาจกำหนดค่าเสียหายให้ได้ตามจำนวนค่าใช้จ่ายจริง และในส่วนความเสียหายอันมิใช่ ตัวเงิน ศาลอาจจะประมาณการกำหนดค่าเสียหายตามความเหมาะสม หรือกำหนดให้ตาม ที่กล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ก็เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่แท้จริง ก็คือการชดใช้ค่าเสียหายที่เป็นธรรมระหว่าง คู่กรณีละเมิด ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทย เพราะฉะนั้น ประเทศไทยควรจะได้มีการชดใช้ ค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงินเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน